

ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Wydawca:
Gmina Kielce
Rynek 1
25-303 Kielce
www.um.kielce.pl

Biurowo Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi
al. Solidarności 34
25-303 Kielce
Tel. 41 36 76 553
biurozit@um.kielce.pl
Kielce, czerwiec 2016 r.

Wykonawca:
„EXPOL” P. Rybiński, J. Dąbek Sp. J.
87-800 Wodławek, ul. Brzeska 4
email: sekretariat@expol.home.pl

Organizacja i funkcjonowanie

Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
Umowa o dotację nr DPT/BDG-II/POPT/113/15

Szanowni Państwo,

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 umożliwiła przystąpienie do realizacji zadań zapisanych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Po raz pierwszy Komisja Europejska, w tym okresie programowania, powierzyła władzom miejskim ośrodków wojewódzkich wdrażanie części Regionalnego Programu Operacyjnego. Zgodnie z zawartym przez władarzy dwunastu j.s.t tworzących Kielecki Obszar Funkcjonalny porozumienie określające zasady współpracy przy przygotowaniu i realizacji instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Podpisane Porozumienie ma na celu budowanie efektywnej współpracy pomiędzy Kielcami i 11 jednostkami samorządu terytorialnego skupionymi wokół miasta wojewódzkiego. Służyć ma temu realizacja wspólnych przedsięwzięć i projektów w ramach obecnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej przy wykorzystaniu nowego instrumentu wdrażania funduszy strukturalnych, jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Źródłem tego wsparcia będzie zarówno Europejski

Fundusz Rozwoju Regionalnego, jak i Europejski Fundusz Społeczny. Na ten cel w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 zostały przeznaczone środki w wysokości ok. 82 mln euro co stanowi 6,04% całkowitej alokacji środków przeznaczonych na realizację RPO WŚ na lata 2014-2020.

Ponadto niektóre projekty zapisane w Strategii ZIT KOF, mające charakter komplementarny będą współfinansowane z krajowych programów operacyjnych. W ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia na lata 2014-2020, została przewidziana pula środków dla Województwa Świętokrzyskiego na realizację projektów komplementarnych do projektów ZIT, w zakresie transportu niskoemisyjnego, w kwocie ok. 67 mln euro.

Jestem przekonany, że wspólne zrealizowanie wielu zaplanowanych i uzgodnionych projektów w ramach Porozumienia przyczyni się do podniesienia poziomu współpracy samorządów, integracji społeczności lokalnych KOF, a w efekcie zwiększy konkurencyjność Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego i spowoduje wzrost roli i znaczenia miasta Kielce - stolicy regionu świętokrzyskiego.

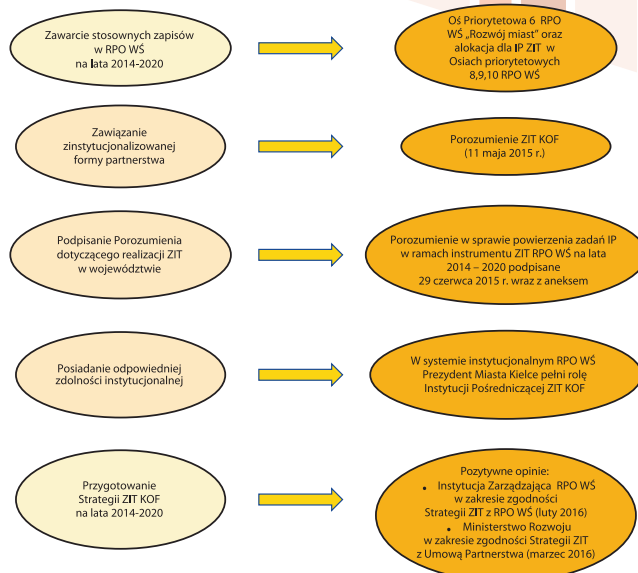
Lider Porozumienia ZIT KOF
Prezydent Miasta Kielce

Wojciech Lubawski

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

- **Na poziomie Unii Europejskiej:**
  - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 1303/2013 z 17 grudnia 2013 r. (przed wszystkim artykuł 36).
  - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 1301/2013 z 17 grudnia 2013 r. (przed wszystkim artykuł 7).
  - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 1304/2013 z 17 grudnia 2013 r. (artykuł 12).
- **Na poziomie Polski:**
  - Ustawa z 11 lipca 2014 r. o realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (artykuł 30).
  - Umowa Partnerstwa – ZIT poświęcona jest część rozdziału „Instrumenty rozwoju terytorialnego” (punkt 3.1.2).
- **Dodatkowe wytyczne:**
  - Wytyczne Komisji Europejskiej dla Państw Członkowskich dotyczące Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Miejskich z dnia 18 maja 2015.
  - Zasady realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych w Polsce – wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego wydane w lipcu 2013 r. stanowiły podstawowy dokument dotyczący ZIT w Polsce przed przyjęciem Umowy Partnerstwa oraz ustawy z 11 lipca 2014 r. o realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
  - Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020 z 31 marca 2015 r.

Warunki realizacji ZIT w Polsce

Kielecki Obszar Funkcjonalny

POROZUMIENIE ZIT KOF

- podpisane 11 maja 2015 r.,
- określa zasady współpracy przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej współfinansowania i realizacji,

Partnerzy Porozumienia

- Miasto Kielce, Gmina i Miasto Chęciny, Miasto i Gmina Chmielnik, Miasto i Gmina Daleszyce, Gmina Górno, Gmina Masłów, Gmina Miedziana Góra, Gmina Morawica, Gmina Piekoszów, Gmina Sitkówka-Nowiny, Gmina Strawczyn, Gmina Zagnańsk,
- Ludność KOF – ponad 340 tys. mieszkańców (wg. stanu na rok 2012),
- Obszar KOF - 1 340,99 km².

IP ZIT jest wspierane przez:

Komitet Sterujący składający się z przedstawicieli wszystkich jst wchodzących w skład Porozumienia (12 osób); zadania KS:

- opiniowanie Strategii ZIT KOF,
- opiniowanie zmian w załącznikach do Strategii ZIT KOF dotyczących listy projektów strategicznych realizowanych w formule ZIT oraz listy projektów komplementarnych,
- opiniowanie kryteriów wyboru projektów do ZIT KOF,
- opiniowanie sprawozdań z realizacji projektów w ramach ZIT KOF,
- opiniowanie innych dokumentów niezbędnych w procesie wdrażania Strategii ZIT KOF wymaganych przez IZ RPOWŚ.

Rada Programowa składająca się z przedstawicieli środowisk naukowych, organizacji pozarządowych, gospodarczych i biznesowych oraz przedstawicieli Marszałka Województwa Świętokrzyskiego (13 osób); zadania RP:

- opiniowanie projektów dokumentów stanowiących podstawę do podejmowania decyzji merytorycznych przez KS,
- opiniowanie kryteriów wyboru projektów,
- konsultacje dokumentów strategicznych wypracowanych w ramach ZIT.

Biuro ZIT powołane Zarządzeniem nr 192/2015 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 28 maja 2015 r.

Realizacja zadań w trzech obszarach:

1. Zadania powierzone Prezydentowi Miasta jako IP ZIT w ramach ZIT RPO WŚ na lata 2014-2020.
2. Zadania związane z budowaniem i rozwojem partnerstwa w ramach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.
3. Zadania wynikające z realizacji projektu w ramach PO Pomoc Techniczna 2014-2020.

CEL GŁÓWNY ZIT

Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój gospodarczy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

CELE STRATEGICZNE

Cel 1

Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy

Cel 2

Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego

Cel 3

Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej w tym poprawa jakości nauczania

Cel 4

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF

Cel 5

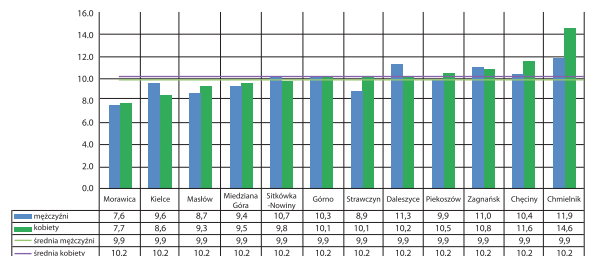
Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii

Cel 1 - Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

- promocja i wsparcie samozatrudnienia,
- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych,
- wsparcie osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka,
- budowa obwodnic Kielc,
- działania na rzecz zwiększenia dostępności zewnętrznej KOF, w tym w szczególności transportem samochodowym i lotniczym,
- wykorzystanie transportu kolejowego do poprawy połączeń między gminami KOF a Kielcami.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach województwa świętokrzyskiego w roku 2012

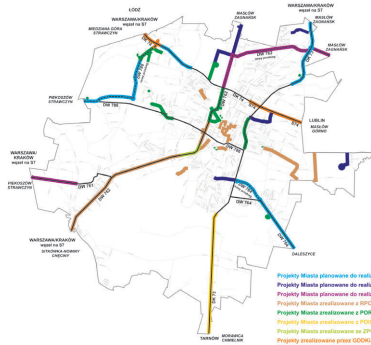

Źródło: Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020. Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Cel 2 - Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

- rozbudowa i poprawa jakości dróg na obszarze KOF tak, aby zwiększyć wewnętrzną i zewnętrzną integrację obszaru funkcjonalnego oraz bezpieczeństwo drogowe,
- rozwój i integracja systemu komunikacji publicznej,
- poprawa ilości i jakości taboru autobusowego,
- budowa obwodnic Kielc,
- działania na rzecz zwiększenia dostępności zewnętrznej KOF, w tym w szczególności transportem samochodowym i lotniczym,
- wykorzystanie transportu kolejowego do poprawy połączeń między gminami KOF a Kielcami.

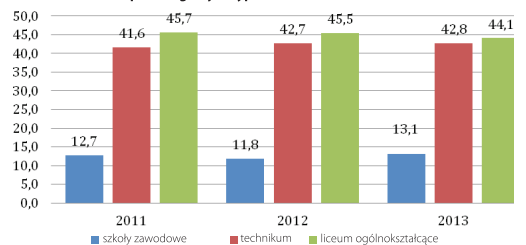
Źródło: Opracowanie własne, Urząd Miasta Kielce

Cel 3 - Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej, w tym poprawa jakości nauczania

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

- zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i poprawa dostępu do nich we wszystkich gminach KOF,
- rozwój oferty edukacyjnej szkół na terenie KOF, w tym zajęć pozalekcyjnych,
- rozbudowa i doposażenie placówek oświatowych,
- rozwój oferty kształcenia zawodowego dla branż obecnych na terenie KOF,
- edukacja na rzecz innowacyjności i promocja postaw innowacyjnych,
- wsparcie zmiany oferty edukacyjnej szkół zawodowych i średnich na dostosowaną do potrzeb rynku pracy,
- stworzenie systemu szkoleń oraz przekwalifikowania dla mieszkańców KOF,
- budowa i wyposażenie Centrum Kształcenia Praktycznego,
- aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem,
- realizacja programów zdrowotnych.

Udział absolwentów poszczególnych typów szkół w obszarze ZIT w latach 2011-2013

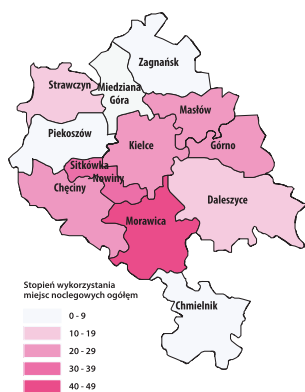
Źródło: Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020. Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych BDL GUS

Cel 4 - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

- zagospodarowanie lokalnych zasobów przyrodniczych i ekologicznych na potrzeby rekreacji, turystyki i edukacji wraz z ich promocją,
- rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej, rekreacyjnej.

Kielecki Obszar Funkcjonalny według stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ogółem

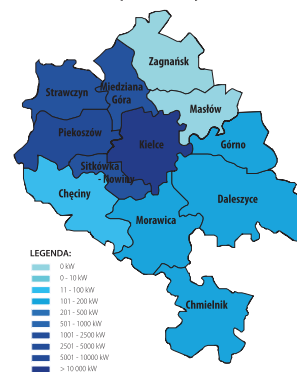
Źródło: Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020. Opracowanie Lider Projektu na podstawie BDL GUS

Cel 5 - Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w każdej gminie,
- modernizacja oświetlenia ulicznego,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej,
- uporządkowanie i rozwój systemu ścieżek rowerowych w KOF.

Kielecki Obszar Funkcjonalny wg mocy odnawialnych źródeł energii (łącznie zainstalowana moc ciepła i elektryczna)

Źródło: Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020. Opracowanie własne

Priorytety Inwestycyjne w RPO WŚ na lata 2014-2020

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)

Nazwa i numer osi priorytetowej	Priorytet inwestycyjny	Działanie	Alokacja w EURO
Oś priorytetowa 6: Rozwój miast	4c. wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	Działanie 6.1 Efektywność energetyczna w sektorze publicznym – ZIT KOF	13 637 709
	4e. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływać łagodząco na zmiany klimatu	Działanie 6.2 Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zrównoważona mobilność miejska – ZIT KOF	11 592 859
	6d. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	Działanie 6.3 Ochrona i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo – ZIT KOF	10 229 626
	7b. zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Działanie 6.4 Infrastruktura drogowa – ZIT KOF	25 906 807
	10a. inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Działanie 6.6 Infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa – ZIT KOF	7 230 513
RAZEM			68 597 514

Priorytety Inwestycyjne w RPO WŚ na lata 2014-2020

Europejski Fundusz Społeczny (EFS)

Nazwa i numer osi priorytetowej	Priorytet inwestycyjny	Działanie	Poddziałanie	Alokacja w EURO
Oś priorytetowa 8: Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo	8iv. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	8.1 Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego	8.1.2 Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3	200 000
		8.2 Aktywne i zdrowe starzenie się	8.2.3 Wspieranie profilaktyki zdrowotnej	2 200 000
		8.3 Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego	8.3.6 Wzrost jakości edukacji ogólnej	2 400 000
		8.4 Kształcenie ustawiczne osób dorosłych	8.4.3 Podnoszenie umiejętności lub kwalifikacji osób dorosłych w obszarze ICT i języków obcych poprzez realizację oddolnych inicjatyw edukacyjnych	1 500 000
		8.5 Rozwój i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego	8.5.4 Kształcenie ustawiczne	1 500 000
Oś priorytetowa 9: Włączenie społeczne i walka z ubóstwem	9v. Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (RPO)	9.2 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych	9.2.2 Rozwój wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych	800 000
		10.2 Działania na rzecz podniesienia aktywności zawodowej osób powyżej 29 roku życia pozostających bez zatrudnienia	10.2.2 Wspieranie aktywności zawodowej osób powyżej 29 roku życia pozostających bez zatrudnienia	2 500 000
Oś priorytetowa 10: Otwarty rynek pracy	8ii. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	10.4 Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy	10.4.2 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez zastosowanie instrumentów bezzwrotnych	2 700 000
		RAZEM		

Kielce

Powierzchnia: 109,45 km²
Liczba mieszkańców: 195.666
 (według ewidencji ludności UM)

**Prezydent
Wojciech Lubawski**

Rola miast w polityce rozwoju stale wzrasta, dotyczy to również Kielce – miasta wojewódzkiego, którego rodowód sięga średniowiecza.

Przedsięwzięcia gminne realizowane w okresie lat 2004–2014 zdynamizowały rozwój Kielca i nakierowane były na wzmocnienie roli miasta jako stolicy regionu świętokrzyskiego.

Rozwój Targów Kielce i inwestycje w rozwój komunikacji publicznej umocniły markę miasta jako silnego ośrodka targowo – wystawienniczego w Polsce i Europie. Innowacyjne inicjatywy społeczne, gospodarcze i edukacyjne realizowane są przez Kielecki Park Technologiczny – miejsce objęte Specjalną Strefą Ekonomiczną, nastawione na współpracę z przedsiębiorcami krajowymi i zagranicznymi.

Podjęte działania rewitalizacyjne w najstarszej i najcenniejszej części Kielca zmieniły pozytywnie ogólny wizerunek stolicy. Ograniczono ruch kołowy, przebudowano wiele placów przywracając tym samym mieszkańcom i turystom zabytkowe przestrzenie miejskie jako miejsce spotkań i wydarzeń społeczno – kulturalnych. Niezwykłe ciekawymi obiektami, chętnie odwiedzanymi przez mieszkańców i godnymi polecenia turystom

stały się (w zabytkowych budynkach Śródmieścia) m.in.: Muzeum Historii Kielca, Muzeum Zabawek i Zabawy, Osiołek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej czy Design Centrum Kielce.

Projekty Geoparku Kielce inwestującego w infrastrukturę turystyczną – edukacyjną w historycznych obszarach poprzemysłowych miasta, wypromowały bogactwo form geologicznych znajdujących się na terenie miasta, na tyle unikatowych w skali Europy, iż Kielce często w przewodnikach turystycznych określane są mianem „muzeum geologicznym pod gołym niebem”.

Krajowa Polityka Miejska i okres programowania Unii Europejskiej 2014–2020 wyznaczyły miastom, w szczególności wojewódzkim nową rolę – ośrodków obszarów funkcjonalnych. W okresie 2014–2023 miasto będzie zatem pełniło również funkcję nie tylko stolicy regionu świętokrzyskiego ale i centrum utworzonego wokół niego obszaru funkcjonalnego. Kierując się możliwościami jakie stworzyła Komisja Europejska w ramach perspektywy finansowej 2014–2020 Miasto Kielce wraz z 11 gminami tworzącymi jego obszar funkcjonalny podpisały Porozumienie, na mocy którego określono zasady

współpracy przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Ostatecznie Kielecki Obszar Funkcjonalny tworzą: Kielce – lider Porozumienia, Chęciny, Chmielnik, Dąleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka – Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk. ZIT dla Kielca stanowi nowe wyzwanie, pod wieloma względami:

- programowym – Miasto po raz pierwszy uczestniczy w programowaniu i wdrażaniu części Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego dedykowanej Zintegrowanym Inwestycjom Terytorialnym. Na mocy porozumienia z Zarządem Województwa Świętokrzyskiego Prezydentowi Miasta Kielce nadana została funkcja Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

- organizacyjnym – nadanie Prezydentowi Miasta funkcji Instytucji Pośredniczącej we wdrażaniu RPO WŚ na lata 2014 - 2020 skutkowało koniecznością reorganizacji struktur Urzędu Miasta i konieczność poddania się audytowi w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE, przeprowadzonemu przez Ministerstwo Finansów, poprzez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej. W każdej z gmin powołano Koordynatorów odpowiedzialnych za przygotowanie i wdrożenie projektów ZIT.

- partnerskim - Miasto Kielce i 11 partnerów tworzących obszar funkcjonalny musieli spojrzeć na problemy rozwojowe nie tylko swoich gmin, ale w szerszym kontekście całego obszaru funkcjonalnego.

- strategicznym - Miasto jako rdzeń wyodrębnionego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego przyjęło na siebie rolę lidera rozwoju tegoż obszaru i podmiotu odpowiedzialnego za opracowanie „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014 – 2020”

Na podstawie dokonanej diagnozy problemów rozwojowych obszaru 12 gmin KOF, wskazano kierunki działań służących

przezwycięzeniu tychże problemów w efekcie czego sformułowano następujące cele zintegrowanego działania:

1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego
3. Rozwój oferty zdrowotnej, społecznej i edukacyjnej w tym poprawa jakości nauczania
4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF
5. Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii

Dla Kielca priorytetowymi projektami przyczyniającymi się do osiągnięcia wyżej wyznaczonych celów w KOF będą:

- inwestycje wynikające z planu gospodarki niskiemocynej, służące zwiększeniu efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, modernizacji oświetlenia ulicznego i wspieraniu mobilności miejskiej poprzez budowę ścieżek rowerowych;
- przedsięwzięcia służące zwiększeniu efektywności wykorzystania miejsc cennych przyrodniczo;
- zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej integracji obszaru funkcjonalnego oraz bezpieczeństwa drogowego poprzez budowę dróg;
- budowa Kieleckiego Centrum Kształcenia Praktycznego na rzecz wzrostu gospodarczego regionu świętokrzyskiego;

W obszarze wspieranym przez Europejski Fundusz Społeczny:

- poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy;
- rozwój oferty zdrowotnej, społecznej i edukacyjnej w tym poprawa jakości nauczania.

Realizacja zintegrowanych inwestycji terytorialnych na terenie województwa świętokrzyskiego ma przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Chęciny

Powierzchnia: 124,12 km²
Liczba mieszkańców: 14 862
(dane z Urząd Gminy i Miasta w Chęcinach)

**Burmistrz
Robert Jaworski**

Ziemia Chęcińska to niezwykle zakątek województwa świętokrzyskiego, gdzie tradycja i historia przenikają się z nowoczesnością. To miejsce, gdzie przeszłość wyznacza kierunki teraźniejszości i przyszłości. Niezaprzeczalnym magnesem jest bogata historia. Potężne mury Zamku Królewskiego, Dwór Starostów, zabytkowe klasztory i kamienice są dowodem unikalnego charakteru Gminy Chęciny. Niepowtarzalny klimat zabytkowych Chęcin oddaje zrewitalizowane centrum miasta, zagospodarowane Wzgórze Zamkowe oraz odrestaurowane zabytki. Olbrzymie walory w zakresie przyrody nieożywionej, duże bogactwo i zróżnicowanie szaty roślinnej będące uzupełnieniem niezwyklej historii sprawiają, że jest to idealne miejsce do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to cenny instrument, który samorządom daje możliwość poznania wzajemnych potrzeb i wykorzystania szans rozwojowych obszaru

funkcjonalnego. Przeprowadzone diagnozy i analizy pozwoliły Gminie Chęciny wskazać obszary wdrażania instrumentu ZIT.

Pierwszy dotyczy efektywności energetycznej oraz inwestycji w odnawialne źródła energii, w ramach którego na terenie Gminy Chęciny zostaną zrealizowane przedsięwzięcia w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Podjęte działania w tym obszarze pozwolą znacznie zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery, a także efektywnie gospodarować energią ciepłą w placówkach. Wskutek wykonania prac termomodernizacyjnych zmniejszy się wykorzystanie paliwa w kotłowniach, co wpłynie na zmniejszenie emisji CO₂, pyłów i gazów. Dzięki realizacji inwestycji znacznie obniżą się koszty utrzymania placówek.

Drugi obszar, ważny dla Gminy Chęciny, dotyczy działań na rzecz niskoemisyjności. Budowa systemu dróg rowerowych to kolejne przedsięwzięcie, jakie Gmina Chęciny

podjęmie w ramach instrumentu ZIT. Działanie to pozwoli stworzyć w gminie, alternatywny dla samochodowego, ekologiczny model komunikacji. Rozwój ruchu rowerowego pozwoli kształtować ekologiczne formy transportu, a tym samym pozytywnie wpłynie na środowisko naturalne. W efekcie Gmina Chęciny zyska przyjazną przestrzeń dla rowerzystów, a przede wszystkim poprawę jakości lokalnego powietrza.

Kolejny, niezwykle ważny obszar, to inwestycje w wykorzystanie potencjału tkwiącego w bioróżnorodności terenów Gminy Chęciny. Głównie chodzi o działania umożliwiające wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych oraz podjęcie działań mających na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania człowieka na przyrodę nieożywioną i ożywioną w obrębie zbiornika wodnego w Lipowicy. Realizacja zadania pozwoli na kanalizację ruchu turystycznego oraz zabezpieczenie miejsc przyrodniczo cennych na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody.

Udział Gminy Chęciny w ZIT pozwoli w sposób kompleksowy odpowiedzieć na zdiagnozowane potrzeby oraz wyeksponować jej największe wartości. Podjęte działania będą miały szerokie oddziaływanie na obszar gminy oraz Kielecki Obszar Funkcjonalny.

Chmielnik

Powierzchnia: 142,19 km²

Liczba mieszkańców: 11 402
(Dane z bazy ewidencyjnej UMIG Chmielnik)

Burmistrz
Paweł Wójcik

Miasto i Gmina Chmielnik to jednostka samorządu terytorialnego, która na przestrzeni lat zmieniła diametralnie swój wizerunek. Jej mieszkańcy to ludzie aktywni, tacy, którzy widzą swoją przyszłość w działaniu, a ich poczynania przynoszą konkretne rezultaty. Piętno XIX-wieczne kamieniczki wokół rynku otrzymały nowe, kolorowe elewacje. Miasto poddano gruntownej przebudowie: odrestaurowano płytę Rynku, położono nowe chodniki, zainstalowano nowoczesne oświetlenie, odbudowano zabytkowe studnie oraz fontanne w kształcie kuli ziemskiej. Dbając o czas wolny oraz zdrowie swoich mieszkańców oddano do użytku nowoczesny park miejski z siłownią, torem do jazdy na rolkach, bezpiecznym placem zabaw. Dla dzieci i młodzieży wybudowano nowoczesny kompleks sportowy z boiskami wielofunkcyjnymi ze sztuczną nawierzchnią tartanową oraz boiskiem do piłki nożnej ze sztucznej trawy.

Sąsiedztwo Buska-Zdroju, uzdrowiska o europejskiej renomie i Kielc, siedziby Targów Kielce oraz Kieleckiego Parku Tech-

nologicznego stwarzają jakie szanse dla Gminy. Rozwija się turystyka. Pośród walorów gminy ważne miejsce zajmują również obiekty sakralne m.in. Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej – klasztor Karmelitów Bosych w Piotrkowicach, który corocznie odwiedzany jest przez tysiące pielgrzymów. W kościołach parafialnych w Chmielniku, Piotrkowicach, Sędziejowicach znajdują się cenne, zabytkowe dzieła sztuki sakralnej. W rejonie Ślaskowa Małego jednej z pierwszych w regionie wiosek agroturystycznych, wśród pięknych krajobrazów, czasy natury można spotkać wypoczywających gości z całej Polski. Znajdują oni tu prawdziwy relaks wśród łąk i lasów w dolinie rzeki Sanicy.

Cel główny ZIT KOF – „Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój gospodarczy” wpisuje się w kierunek rozwoju Gminy Chmielnik, który w najbliższych latach będzie zdeteminowany na stworzenie partnerskiej przestrzeni możliwości, zwiększającej konkurencyjność i atrakcyjność Miasta i Gminy Chmielnik dla jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców i turystów.

Z punktu widzenia samorządu lokalnego – wypełnienie zasad partnerstwa w tym m.in. wykorzystanie narzędzia jakim jest ZIT ma na celu wsparcie realizacji projektów zróżnicowanych tematycznie, lecz jednocześnie komplementarnych i powiązanych ze sobą.

Gmina Chmielnik jako partner Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zrealizuje projekty na kwotę ponad 11 milionów PLN z następujących obszarów: termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, modernizacja oświetlenia ulicznego oraz zagospodarowanie zbiornika wodnego „Andrzejówka” wraz z terenem przyległym w celu ochrony i promocji różnorodności biologicznej. Połączenie realizacji tych projektów z projektami zaplanowanymi do realizacji w ramach rewitalizacji przeloży się na jeszcze lepsze efekty bezpośrednio oddziaływujące na warunki życia mieszkańców naszej Gminy.

Do potencjalnych korzyści jakie może przynieść nowe narzędzie wprowadzone w perspektywie finansowej na lata 2014-2020 w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zaliczyć można:

- wzmocnienie pozycji podmiotów ze szczebla gminnego poprzez zaangażowanie ich w proces przygotowania oraz wdrożenia programu, a także powierzenia im za niego odpowiedzialności,
- promowanie zintegrowanego wykorzystania Funduszy oraz osiągnięcie lepszych połączonych wyników przy tych samych kwotach inwestycji publicznych,
- większą pewność co do finansowania zintegrowanych działań,
- zapewnienie elastycznego mechanizmu odpowiedzi na zróżnicowane potrzeby terytorialne,
- możliwość odblokowania niewykorzystanego potencjału na poziomie regionalnym, miejskim i lokalnym.

Zastosowanie ZIT jest dodatkową szansą dla rozwoju Gminy i zwiększa możliwości szerszego oddziaływania zrealizowanych projektów. Współpraca pomiędzy gminami na pewno nie będzie ograniczać się tylko do działań związanych z ZIT KOF, ale będzie się przenosić także na inne obszary, a to dodatkowo będzie wpływać na rozwój naszego regionu.

Daleszyce

Powierzchnia: 222,39 km²

Liczba mieszkańców: 15 465
(Informacja z bazy ewidencji mieszkańców gminy Daleszyce)

Burmistrz
Dariusz Meresiński

Gmina Daleszyce to jedna z większych gmin w powiecie kieleckim jej powierzchnia wynosi 22 239 ha, zamieszkuje ją 15 465 mieszkańców. Położenie gminy Daleszyce sprzyja rozwojowi budownictwa mieszkalnego jednorodzinne i stanowi zaplecze miasta wojewódzkiego czyli tzw. „sypialnie dla Kielc”. Biorąc pod uwagę warunki przyrodnicze oraz rozbudowaną prywatną bazę rekreacyjno-turystyczną Gmina Daleszyce stanowi również idealne miejsce do spędzania wolnego czasu. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i turystów samorząd Gminy Daleszyce pragnie rozszerzać ofertę z zakresu promocji ekologii, ograniczania niskiej emisji oraz zwiększenia możliwości dostępu do miejsc cennych przyrodniczo.

Koniecznym w obecnej sytuacji staje się fakt inwestowania w kreowanie nowych produktów bądź usług z wykorzystaniem tego rozpoznawalnego potencjału przyrodniczego jakim jest na naszym terenie Obszar Natura 2000 oraz bardzo cenny, bo jeden z dwu w całej Polsce rezerwat przyrodniczy „Białe Ługi”.

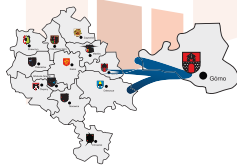
Uczestnictwo w porozumieniu partnerskim jakim jest ZIT KOF, daje gminie Daleszyce większą możliwość współpracy z innymi gminami związaną z utrzymaniem niezdegradowanego środowiska naturalnego. Do takich należą min. Budowa platformy widokowej w miejscowości Daleszyce i połączenie jej ścieżką dydaktyczną z centrum edukacji ekologicznej w Widelkach. Budowa ścieżek rowerowych we współpracy z innymi gminami daje przewagę w oferowaniu bezpiecznych i promujących aktywny sposób spędzania wolnego czasu ciągów komunikacyjnych, które równocześnie przyczynia się do ograniczania zanieczyszczeń powietrza.

Jednym z najważniejszych celów rozwojowych Gminy Daleszyce jest budowanie jej pozycji jako obszaru atrakcyjnego dla obecnych i potencjalnych mieszkańców oraz samorządu, który korzysta z wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców. Dlatego inwestowanie w kapitał ludzki jest dla władz Daleszyce rzeczą priorytetową. Podobnie gospodarka nie może rozwijać się bez wzajemnych relacji

w zakresie kierunków i jakości sfery edukacji oraz jakości lokalnego rynku pracy. Potrzebne jest zatem nowe podejście do wspierania przedsiębiorczości oraz kształcenia podstaw przedsiębiorczych zarówno osób dorosłych, jak i dzieci i młodzieży, intensyfikacja współpracy i jej koordynacja w zakresie lepszego dopasowania systemu kształcenia do zmieniających się oczekiwań społecznych oraz gospodarczych, zacieśnianie współpracy pomiędzy sektorem gospodarczym i systemem instytucji rynku pracy oraz partnerami społecznymi. Służycy temu ma przystąpienie gminy Daleszyce do Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie infrastruktury technicznej, ochrony lokalnego potencjału przyrodniczego oraz edukacji i przedsiębiorczości.

Górnó

Powierzchnia: 83,2 km²

Liczba mieszkańców: 14 029
(dane z Urzędu Gminy Górnó)

Wójt
Przemysław Łysak

Gmina Górnó położona jest w podnóży Gór Świętokrzyskich, w odległości około 15 km na wschód od Kielc, w otulinie:

- Świętokrzyskiego Parku Narodowego,
- Cisowsko-Orlowińskiego Parku Krajobrazowego,
- Podkieleckim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

To wymarzone miejsce dla rowerzystów, którzy często zapuszczają się w te rejony. Gmina to dobra baza wypadowa do zwiedzania całego województwa. Sama również oferuje sporo atrakcji. Posiada wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe i czyste środowisko. Piękno tego regionu dostrzegł jej wielki syn – Stefan Żeromski. Miejsca warte odwiedzenia:

- najstarszy w gminie leszczyński kościół pod wezwaniem świętego Jacka Odrowąża, ufundowany w 1610 roku, a przebudowany na przełomie XIX i XX wieku, w którym znajduje się marmurowa tablica z epitafiem

– Wincentego i Józefa Żeromskich pochowanych na pobliskim cmentarzu parafialnym,

- zalew w Cedzynie,
- kamieniolom w Górnó,
- wspaniałe krajobrazy ze zbocza Łyśnicy,
- przepiękne widoki z grzbietu krajeńskiego łączącego Łyśnicę z Radostową na Dolinę Wilkowską,
- Park Rozrywki i Miniatur w Krajnie,
- stok narciarski w Krajnie.

Na terenie gminy znajduje się bogato rozwinięta baza noclegowa, hotele, pensjonaty i schroniska młodzieżowe.

Znaczący potencjał, który przyczynia się do budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz aktywizacji mieszkańców stanowią liczne prężnie działające organizacje poza rządowe.

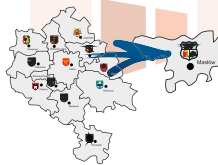
W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 Gmina Górnó, jako członek KOE, na mocy podpisanego Porozumienia, współpracuje z miastem Kielc i pozostałymi 10 gminami przy wdrażaniu Strategii ZIT KOE. W ramach ZIT zostaną podjęte działania mające na celu poprawę warunków do rozwoju przedsiębiorczości, poprawę efektywności energetycznej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gmin tworzących KOE. Projekty mają charakter zintegrowany, obejmują swym zakresem duży obszar, odpowiadają na potrzeby partnerów Porozumienia i istotnie wpłyną na wzrost potencjału społeczno-gospodarczego oraz infrastruktury technicznej w dziedzinach komunikacji, energetyki i ochrony środowiska całego obszaru funkcjonalnego.

Realizowane inwestycje w ramach osi 6 RPOWŚ w znacznej mierze przyczyniły się do rozwoju Gminy oraz poprawiły atrakcyjność terenu do zamieszkania i pracy.

Masłów

Powierzchnia: 86,27 km²

Liczba mieszkańców: 10 622
(dane z Urzędu Gminy Masłów)

Wójt
Tomasz Lato

Nawiązanie współpracy z gminami tworzącymi Kielecki Obszar Funkcjonalny ułatwiło realizację zadań z sąsiednimi gminami, co pozwoli uzyskać kompleksowość inwestycji i całościowe rozwiązanie problemów, które występują w poszczególnych gminach.

Priorytety inwestycyjne dla Zintegrowanych Inwestycji terytorialnych zostały wybrane po uprzednim określeniu obszarów problemowych najczęściej występujących u wszystkich partnerów, dlatego spełniają oczekiwania lokalnych społeczności oraz władz samorządowych. Gmina Masłów ma wiele do zrobienia w sektorze energetyki, gdyż do tej pory nie prowadziła inwestycji termomodernizacyjnych, w planach są budynki szkół. Ważną inwestycją będzie modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne, gdyż – oprócz ograniczenia emisji CO₂ – przyniesie konkretne oszczędności finansowe w budżecie gminy. Inwestycja w obrębie Zalewu Cedyńskiego w partnerstwie z Górnem wyeksponuje walory przyrodnicze zbiornika i Lasu Wolskiego

oraz stworzy dogodne miejsce wypoczynku dla mieszkańców całego KOiF. Połączenie sieci ścieżek rowerowych rozwiąże problemy z komunikacją rowerową oraz zapewni bezpieczeństwo oraz znacznie zwiększy komfort rowerzystów. W zasadzie wszystkie inwestycje przyczynią się do ochrony środowiska naturalnego, a większość z nich wpisuje się w przejście na gospodarkę niskoemisyjną.

Nie zapomnieliśmy o potrzebach lokalnej społeczności, dla której przygotowujemy wsparcie z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Przewidujemy projekt zwiększenia dostępu do zatrudnienia i wsparcia aktywności zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, który będzie realizował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dla uczniów i nauczycieli planujemy projekt edukacyjny wyróżniający szanse edukacyjne oraz wsparcie uczniów zdolnych. W planach jest też projekt dotyczący przedszkoli: wprowadzenie zajęć wychowania przedszkolnego przez specjalistów.

Spotkania Komitetu Sterującego są doskonałą platformą do wymiany doświadczeń między samorządami oraz zacieśnienia współpracy. Zdobyte doświadczenie przy realizacji ZIT oraz zacieśnioną współpracę będziemy chcieli wykorzystać w dłuższej perspektywie do realizacji projektów partnerskich już poza ZITami.

Gmina Masłów, ze względu na swoje atrakcyjne położenie w centralnej części województwa świętokrzyskiego, jest szczególnie otwarta dla turystów. Lokalizacja gminy powoduje, że jest ona również naturalnym zapleczem rekreacyjnym dla Kielc, a brak przedsiębiorstw produkcyjnych umożliwia wypoczynek na łonie natury. Korzystne położenie gminy przy ważnych szlakach komunikacyjnych pozwala w szybkim czasie dotrzeć tu z Warszawy, Łodzi, Lublina, Krakowa, Rzeszowa czy Śląska. W gminie funkcjonują: schroniska, gospodarstwa agroturystyczne, pensjonaty i domy wczasowe. Oferty noclegowe dla turystów uzależnione są od zasobności portfela, ale także preferencji w sposobie spędzania wolnego czasu. Walory krajoznawcze oraz dobrze rozwinięta sieć szlaków rowerowych i pieszych, łagodne góry i malownicze zbiorniki wodne w Ciekotach i Cedzynie zachęcają do aktywnej turystyki.

Warta odwiedzenia jest wychodnia skalna, zwana „Dla białego Kamienia”, na Górze Kłonówce. Dodatkowo punkty widokowe umożliwiają podziwianie piękna krajobrazu m.in. przełomu rzeki Lubrzanki, rozdzielającego dwie góry w Młachocicach Kapitulnych. Masłów jest również prawdziwym rajem dla fanów narciarstwa, amatorów sportów wodnych, rowerowych i lotniczych (lotnisko sportowo-biznesowe). Gmina Masłów to swoista brama w Góry Świętokrzyskie z ikoną regionu – „Skłanym Domem” i Dworkiem Stefana Żeromskiego w Ciekotach.

Miedziana Góra

Powierzchnia: 71,10 km²

Liczba mieszkańców: 11 200
(Dane z Urzędu Statystycznego w Kielcach)

Wójt
Zdzisław Wrzałka

Gmina Miedziana Góra oddalona jest zaledwie 7 kilometrów od centrum Kielc. Prawie cały teren Gminy jest obszarem chronionym przyrodniczo o dużych walorach krajobrazowych oraz sprzyjającym klimacie. Przez Gminę przebiegają drogi krajowe – trasa Kielce – Łódź (Nr 74), a wzdłuż jej południowej granicy trasa Gdańsk – Rabka (S-7).

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1581 roku i mówi o osadzie „z miedzianych gór”. Z kopalni miedzianogórskiej pochodziła miedź na blachę, z której w 1593 roku pokryto dach Wawelu, a w XIX wieku bito z niej monety „z miedzi lea iowey”. W 1787 r. kopalnie zwiedził sam król Stanisław August Poniatowski.

Pielęgnując tradycje górnicze Gmina wytyczyła szlak tematyczny „Śladami gwarków, fryszery i kowali”. Na trasie tej można zobaczyć wszystkie ślady górniczo-hutniczej działalności, m.in. Zakład Wielkopiecowy w Bobrzy z monumentalnym murem oporowym, a także rezerwat („Kamienne Kregi” z pozostałościami sanktuarium kultu pogańskiego i „Sufraganiec”),

zabytkowe kościoły i XIX wieczne kapliczki oraz malownicze odsłonięcia geologiczne. Będąc w gościnnej Miedzianej Górze należy odwiedzić Tor Wyciągowy „Kielce” – mekkę wszystkich miłośników wyciągów i sportów motorowych. Na dwóch pętłach - małej i dużej - odbywają się najważniejsze imprezy motoryzacyjne w regionie i kraju.

Realizacja projektów w ramach ZIT pozwoli zrealizować cele, które zostały ujęte w takich dokumentach jak Strategia Rozwoju Gminy oraz Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Gmina ma nadzieję, że nawiązanie współpracy w ramach ZIT otworzy nowe możliwości przed samorządem oraz pozwoli zdobyć kolejne narzędzia do gospodarczego rozwoju.

Za pomocą ZIT pragniemy rozwijać przede wszystkim sektor energetyczny. Chcemy wprowadzić model inteligentnego zarządzania energią elektryczną. Pod tym kątem przeprowadzimy kompleksową, głęboką modernizację budynków użyteczności publicznej. Spodziewane efekty tych działań to: oszczędności w zakresie zużycia energii, zmiana struktury

wykorzystywanych źródeł energii na korzyść źródeł odnawialnych i stopniowe wdrażanie planu gospodarki niskoemisyjnej. Modernizacja oświetlenia ulicznego z kolei poprawi bezpieczeństwo drogowe i podniesie jakość życia naszych mieszkańców. Szacujemy, że w przyszłości wydatki gminy na energię elektryczną spadną o ponad połowę.

Oczekujemy, że planowane inwestycje przyczynią się do podniesienia standardów życia w gminie, wpłyną pozytywnie na środowisko naturalne i wzmocnią walory turystyczne Miedzianej Góry. Rozwój naszej gminy oraz gmin skupionych w KOF to zwiększanie atrakcyjności całego regionu.

Morawica

Powierzchnia: 140,45 km²
Liczba mieszkańców: 15 492
 (dane z USC Urzędu Gminy Morawica)

Wójt
Marian Buras

Gmina Morawica to znaczący lokalny ośrodek gospodarczy i kulturalny oraz przyjazne miejsce do życia i rozwoju mieszkańców. Gmina leży w centrum województwa świętokrzyskiego, zajmuje powierzchnię 140 km², od północy graniczy z miastem Kielce. Dynamicznie rozwija się tutaj budownictwo mieszkaniowe, w ostatnich 20 latach liczba mieszkańców zwiększyła się o połowę. To właśnie dla nich każdego roku zwiększa się ilość obiektów i wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym, ale wzrasta też atrakcyjność turystyczna gminy.

Korzystna lokalizacja gminy, bliskość tras komunikacyjnych (drogi ekspresowe 57 i 574 oraz droga krajowa nr 73), dobra infrastruktura techniczna oraz promocja gminy przynoszą też znakomite efekty w staraniach o pozyskanie inwestycji gospodarczych. Stworzono tutaj naprawdę dobre warunki do lokalizacji kapitału, poprzez kompleksowe przygotowanie gruntów inwestycyjnych, system zwolnień podatkowych, wprowa dzenie specjalnej strefy ekonomicznej oraz stałą współpracę

z przedsiębiorcami. Dobra lokalizacja daje możliwość korzystania z zasobów ludzkich całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, który zamieszkuje około 300 tysięcy osób.

Warto wspomnieć, że na inwestycje rokrocznie przeznaczane są nawet do 50% środków budżetu Gminy. Dzięki temu realizowane są zadania często nieosiągalne dla innych samorządów o podobnym potencjale ludnościowym m.in. kryta pływalnia w Morawicy, pełnowymiarowa hala sportowa w Bilczy, zbiornik retencyjno – rekreacyjny na rzece Morawce, rewitalizacja centrum Morawicy wraz z zabytkowym parkiem, nowoczesne Centrum Samorządowe. Warto też nadmienić, że Gmina jest niemal w całości zwodociągowana i skanalizowana.

Uczestnictwo w Porozumieniu stwarza dla Gminy szansę realizacji projektów odpowiadających na potrzeby rozwojowe samej Gminy jak również na potrzeby całego Obszaru Funkcjonalnego. Realizacja projektów w formule ZIT pozwoli na osiągnięcie celów założonych w Strategii Rozwoju Gminy oraz częściowe rozwiązanie zdiagnozowanych w Gminie pro-

blemów społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych. Z kolei projekty inwestycyjne realizowane w formule ZIT pozwolą na zaspokojenie potrzeb Gminy w trzech obszarach:

1. wspierania efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej co pozwoli na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego przez znaczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą;
2. ograniczenia wysokiej emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę oświetlenia ulicznego co pozwoli na oszczędności zużytej energii;
3. ochrony bioróżnorodności poprzez zagospodarowanie zbiorników wodnych na terenie Gminy co przyczyni się do przywrócenia walorów przyrodniczych, turystycznych i rekreacyjnych zbiorników wodnych.

Współpraca z innymi samorządami pozwoli na realizację wspólnych celów określonych w Strategii ZIT KOF oraz kompleksowe rozwiązywanie wspólnych problemów poprzez realizację na terenie KOF komplementarnych i powiązanych ze sobą projektów.

Piekoszów

Powierzchnia: 103 km²

Liczba mieszkańców: 16 233
(dane Urzędu Gminy Piekoszów)

Wójt
Zbigniew Piątek

Piekoszów to pełna uroków gmina, leżąca na zachodnim skraju Gór Świętokrzyskich, w widłach rzek Bobrzy i Łososiny, zwanej Wierną Rzeką. Jej południowa część kryje w sobie ciekawe zakątki Chęcińskiego-Kieleckiego Parku Krajobrazowego:

- Najdłuższa poza Tatrami jaskinia "Chelosiowa Jama" (ok. 5 km) - to najstarszy w Polsce podziemny kras. W jej bezpośrednim sąsiedztwie leżą Jaskinia Pajęczna i Jaskinia Jaworznicka.
- Rezerwat przyrody „Moczydło” - góra położona w Jaworzni. Biegną pod nią chodniki staropolskiej kopalni srebronośnego kruszczo ołowiu zwanego galena. Poprzecinana jest licznymi wyrobiskami. Można tu znaleźć stare sztolnie, odsłonięcia skał dewonu, permu i triasu z interesującymi zjawiskami mineralizacji.

- Urzekające widoki z Rezerwatu „Góra Miedzianka” (Zajęczków) - najwyższego wzniesienia Pasma Chęcińskiego. Wierczą go trzy skalne szczyty (zachodni - 365 m, środkowy - 353 m i wschodni - 349 m n.p.m.).

Wizytówką gminy są również zabytki architektury: pałac Tarłów w Podzamczu oraz Sanktuarium w Piekoszowie z cudownym, XVII-wiecznym obrazem Madonny z Dzieciątkiem.

Piekoszów to również nowoczesna i dynamicznie rozwijająca się gmina a poprzez bliskość oraz dobry układ komunikacyjny ze stolicą województwa świętokrzyskiego, miastem Kielce jest atrakcyjnym miejscem do osiedlania się i prowadzenia działalności gospodarczej. Świadczy o tym wzrost liczby mieszkańców, dynamiczny rozwój firm zlokalizowanych na terenie gminy oraz stale rosnąca liczba nowych przedsiębiorstw.

Uwzględniając naturalne atuty gminy Piekoszów, główny cel, na który nakierowana jest obecna polityka władz, to nieustanny wzrost jakości życia mieszkańców oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Realizacja wyznaczonego celu możliwa jest przede wszystkim poprzez ścisłą współpracę z gminami ościennymi.

Obecna perspektywa finansowa Unii Europejskiej korzystnie wpływa na zacieśnienie współpracy w ramach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, a wspólna realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych z pewnością przełoży się na jakość życia mieszkańców, nie tylko gminy Piekoszów ale również całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Sitkówka-Nowiny

Powierzchnia: 45,73 km²

Liczba mieszkańców: 7 586
(dane Urzędu Gminy Sitkówka-Nowiny)

Wójt
Sebastian Nowackiewicz

Gmina Sitkówka-Nowiny została powołana 1 stycznia 1974 roku przez Wojewódzką Radę Narodową w Kielcach. To jedna z najbardziej uprzemysłowionych gmin regionu kieleckiego. Położona jest w zachodniej części Gór Świętokrzyskich i stanowi centrum tzw. „Białego Zagłębia”. Jej długość wynosi ok. 13 km, natomiast szerokość ok. 3 km. Obejmuje obszar o powierzchni 45,6 km², z czego 19,03 km² stanowią lasy i grunty leśne. Gmina Sitkówka-Nowiny graniczy z następującymi gminami: Piekoszów, Kielce, Chęciny, Morawica, przynależy do powiatu kieleckiego. Według danych z Urzędu Gminy na dzień 31 grudnia 2015 roku gmina Sitkówka-Nowiny liczyła 7586 mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia na koniec 2014 r. wg GUS wynosiła 168 osób/km². Gmina posiada status gminy wiejskiej.

Niewątpliwą zaletą gminy Sitkówka-Nowiny jest jej bezpośrednie położenie przy szlakach komunikacji krajowej i międzynarodowej, co jest niezwykle istotne w obszarze

przemysłowym. Dodatkowym atutem jest kompleksowa sieć infrastrukturalnych. Gmina posiada: urząd gminy, ośrodek zdrowia, bank, urząd pocztowy, dom pomocy społecznej, placówki oświatowe, obiekty sportowo-rekreacyjne, obiekty użyteczności publicznej oraz jednostki bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

Teren gminy charakteryzuje się rzeźbą skalistych pasm i rozczelających je dolin. Przez jej obszar ciągnie się Pasmo Zgórskie z Górą Patrol o wysokości 388 m n.p.m., Pasmo Posłowickie z Górą Biesak o wysokości 381 m n.p.m., a także Grzbiet Bolechowicki z Czerwoną Górą o wysokości 328 m n.p.m. Dzięki temu gmina Sitkówka-Nowiny posiada znakomite walory turystyczne.

Gmina Sitkówka - Nowiny jest stroną Porozumienia z dn. 11 maja 2015 r. (z późniejszymi zmianami) określającego zasady współpracy przy przygotowaniu i realizacji Instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Kielckiego Obszaru

Funkcjonalnego. Gmina Sitkówka-Nowiny przystąpiła do tego Porozumienia, ponieważ cele strategiczne ZIT KOF były i są zbliżone z celami strategicznymi naszej gminy. Odpowiadają one zdiagnozowanym potencjałom obszaru, niwelując przy tym istniejące i pojawiające się bariery rozwojowe. Efektem takiego podejścia jest dyfuzja procesów rozwojowych poza największe ośrodki miejskie - na cały zintegrowany obszar ZIT KOF. Ponadto realizacja zintegrowanych inwestycji w naszym obszarze przyczyni się do wzmocnienia realizacji celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 - 2020, wpisując się przy tym w założenia aktualnej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

Działania, jakie zaplanowano do realizacji w ramach Porozumienia, przyczynią się do poprawy funkcjonowania obszaru ZIT KOF w szerokim zakresie, w tym również na obszarze gminy Sitkówka-Nowiny.

Zaplanowane projekty infrastrukturalne wpłyną pozytywnie na rozwój sektora turystycznego, w tym turystyki rowerowej, zmniejszą emisję na terenie gminy, poprawią stan infrastruktury gminnej. Są one odpowiedzią na zidentyfikowane problemy ZIT KOF zauważone również na terenie naszej gminy.

Strawczyn

Powierzchnia: 86,26 km²
Liczba mieszkańców: 10 632
 (dane z Urzędu Gminy Strawczyn)

**Wójt
Tadeusz Tkaczyk**

Główną ideą ZITów w Polsce jest współpraca samorządów w celu maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów oraz rozwiązywania problemów zdiagnozowanych na terenie obszarów funkcjonalnych. Ta myśl przyświeca nam, od kiedy podjęliśmy intensywne działania zmierzające do włączenia nas do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Początki nie były łatwe – wspomina wójt gminy Tadeusz Tkaczyk. Ostatecznie Gmina Strawczyn została objęta wsparciem Strategii ZIT KOF. Dziś wspólnie z partnerami KOŃ ustaliliśmy cele i wskazujemy inwestycje niezbędne do ich osiągnięcia. Środki na ich realizację pochodzą z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Formuła ta umożliwiła wyjście poza sztywne granice administracyjne naszych samorządów, co z czasem będzie miało oddziaływanie wspólnie realizowanych przedsięwzięć na cały obszar funkcjonalny.

To dla nas ogromna szansa, gdyż zintegrowane inwestycje terytorialne są w znacznie większym stopniu dopasowane do naszych potrzeb, niż inne narzędzia polityki regionalnej UE.

Szybki i bardziej efektywny rozwój naszych gmin, wzrost ich konkurencyjności i atrakcyjności, przeloży się z kolei na wzrost konkurencyjności województwa.

Ochrona środowiska naturalnego, terenów cennych przyrodniczo, rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój oferty edukacyjnej to sektory które chcemy rozwijać za pomocą ZIT.

Zyczymy sobie byśmy silni dzięki współpracy mogli za kilka lat powiedzieć, że wizja rozwoju określona w naszej Strategii nie była dla wszystkich tylko formalnym zapisem.

Gmina Strawczyn... jeden z najpiękniejszych zakątków Gór Świętokrzyskich. Położona w powiecie kieleckim, zamieszkiwana przez ponad 10 tys. mieszkańców. Mówią o niej Perła... I nic w tym dziwnego...

Urokiwa, literacka gmina ściśle związana z wybitnymi leminarzami pióra: Stefanem Żeromskim, urodzonym w Strawczynie oraz Henrykiem Sienkiewiczem, który w Obłegarku ma swoje muzeum.

Strawczyn i okoliczne miejscowości wabią urzekającym widokami oraz bogactwem natury skrytym w lasach Suchniowsko-Obłęgorskiego Parku Krajobrazowego i jego otulinie. Kuszą także bogatą historią i tradycją, czego świadectwem są m.in. wiekowe kościoły w Chelmcach i Strawczynie, starodawny młyn wodny w Bugaju, piec hutniczy w Kuźniakach czy tajemnicza grotka skalna Świętej Rozalii na Perzowej Górze.

Będąc w gminie Strawczyn można wybrać odpowiednią dla siebie formę rekreacji. Wycieczki piesze czy rowerowe po szlakach turystycznych biegnących przez gminę, odpoczynek nad zalewem w Strawczynie czy skorzystanie z kompleksowej oferty Centrum Rozrywki OLIMPIC w Strawczynku, powodują, że nikt się u nas nie nudzi.

Nowoczesne Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Strawczynku kuszą zwiedzających swoją ofertą a w niej pełnowymiarowy stadion lekkoatletyczny, boiska wielofunkcyjne, kort tenisowy, kryta pływalnia OLIMPIC ze zjeżdżalnią, sauną, jacuzzi, sztuczną rzeką, gabinetem masażu oraz łaźnią parową.

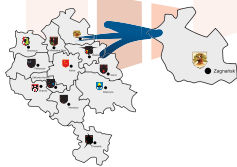
Dla najmłodszych na terenie kompleksu urządzone piękny, nowoczesny plac zabaw. Ciekawostką jest ściana do gry fitti, przyciągająca uwagę ścianka wspinaczkowa, stół do gry w szachy i pingponga. Dla dojrzałych mieszkańców i turystów dostępny jest fitness na świeżym powietrzu. Na amatorów sportów bardziej ekstremalnych czeka skatepark, gdzie można się szkolić w akrobacjach na rolkach, deskorolce czy rowerze oraz zagrać w minigolfa na nowo wybudowanym polu.

Dodatkowym plusem do spędzania tu wolnego czasu jest nie tylko spokój, cisza i przyjazni mieszkańcy, ale także atrakcyjne położenie nie sprawiające problemów z dotarciem do gminy. Nie bez znaczenia jest też dobra baza noclegowa i gastronomiczna, która spełnia oczekiwania nawet tych bardziej wymagających.

Zagnańsk

Powierzchnia: 124,87 km²

Liczba mieszkańców: 12 769
(dane z Urzędu Gminy Zagnańsk)

Wójt
Szczepan Skorupski

Gmina Zagnańsk to szczególne i niepowtarzalne miejsce położone w sercu Gór Świętokrzyskich gdzie historia, tradycja i wyjątkowy klimat przenikają się z nowoczesnością. Ekologiczny wymiar gminy, fakt że większa część obszaru należy do kompleksu promocyjnego „Puszcza Świętokrzyska”, przężna infrastruktura oświatowa, społeczna, kulturalna i techniczna stanowią o jej atrakcyjności. Wśród licznych obiektów polecających do zwiedzania szczególnie warto zobaczyć: najstarsze polskie drzewo, pomnik przyrody „Dąb Bartek”, teren kamieniołomu wraz z sąsiednim kościołem p.w. św. Rozalii i Marcina, gdzie odkryto ślady Tetrapoda w msc. Zachełmie oraz ruiny huty żelaza „Łóżeł” w Samsonowie. Położenie gminy, jej walory krajobrazowe, istniejąca infrastruktura rekreacyjna i sportowa przyciąga wielu miłośników uprawiania sportów i czynnego wypoczynku. Bogata oferta gminnych instytucji, działających organizacji pozarządowych ma wpływ na rozwój kulturalny, duchowy i intelektualny miesz

kańców oraz odwiedzających gminę. Flagowymi imprezami przyciągającymi licznych uczestników są między innymi: Dni Zagnańskie, urodziny „Debu Bartek”, Orszak Trzech Króli, Pożegnanie Łata wraz z wyborami Miss Łata, Święto Nieznanego, Maratony Rowerowe oraz liczne secesyjne festyny rodzinne. Gmina wykorzystwała możliwości, jakie daje członkostwo Polski w Unii Europejskiej i dzięki środkom zewnętrznym zrealizowała wiele inwestycji dla swoich mieszkańców i odwiedzających ją turystów. Gmina Zagnańsk jako jedna z nielicznych w województwie jest w całości zwodociągowana i zelektryfikowana, zgazyfikowana jest w 80%, a kanalizację sanitarną posiada 75% gospodarstw.

Gmina Zagnańsk posiada Strategiczne Dokumenty, jak między innymi: Strategia Rozwoju Gminy Zagnańsk, Program Ochrony Środowiska, Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla całej gminy, Program Gospodarki Niskoemisyjnej, które wyznaczają kierunki jej rozwoju. Dokumenty te są wyni-

kiem szerokich konsultacji społecznych prowadzonych wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji.

Zakończone sukcesem działania związane z zabezpieczeniem udziału Gminy w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym otwierają nowe szanse na integrację i współdziałanie wielu podmiotów w zakresie rozwoju. Zwiększeniem starań było podpisanie porozumienia pomiędzy Miastem Kielce i sąsiednimi gminami.

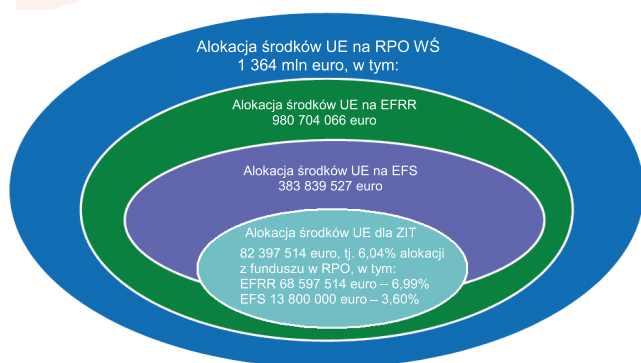
Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to nowy sposób współpracy samorządów, przy pomocy tego instrumentu mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. ZIT to także wyjście poza sztywne granice administracyjne gmin i miast oraz większe możliwości oddziaływania projektów unijnych.

Przedmiotowe inwestycje mają w znaczący sposób przyczynić się do zrównoważonego rozwoju gminy. Najważniejsze z planowanych do realizacji zadań są: utworzenie ośrodka edukacyjnego Centrum Fauny i Flory Gór Świętokrzyskich, który podniesie poziom wiedzy ekologicznej mieszkańców oraz odwiedzających, modernizacja obiektów gminy przy zastosowaniu nowoczesnych technologii gwarantujących oszczędność energii, działania i zadania profilaktyki medycznej dla mieszkańców oraz wzmocnienie dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych.

Gmina Zagnańsk oczekuje, że planowane inwestycje przyczynią się do podniesienia standardów życiowych mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności turystycznej oraz zmniejszenia procesów zanieczyszczenia środowiska. Jednak najważniejszym efektem osiągniętym przez Gminę będzie zmniejszenie procesów mających wpływ na degradację środowiska.

Alokacja środków

System Instytucjonalny wdrażania RPOWŚ 2014-2020

INSTYTUCJA ZARZADZAJĄCA Zarząd Województwa Świętokrzyskiego

Departament Polityki Regionalnej
ul. Sienkiewicza 63, 25-002 Kielce
tel. 41 36 58 170

Departament Wdrażania Europejskiego
Funduszu Rozwoju Regionalnego
ul. Sienkiewicza 63, 25-002 Kielce
tel. 41 36 58 100

Biuro Certyfikacji
ul. Sienkiewicza 63, 25-002 Kielce
tel. 41 36 58 196

Departament Wdrażania Europejskiego
Funduszu Społecznego
ul. Sienkiewicza 27, 25-007 Kielce
tel. 41 349 89 00

INSTYTUCJA POŚREDNICZĄCA
Prezydent Miasta Kielce
Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi
Urząd Miasta Kielce
al. Solidarność 34
tel. 41 36 76 553

INSTYTUCJA POŚREDNICZĄCA
Wojewódzki Urząd Pracy
ul. Witosa 86, 25-561 Kielce
tel. 41 364 16 00

Urząd Miasta Kielce

**Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi
Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych**

al. Solidarności 34, 25-323 Kielce
tel. 41 36 76 553
biurozit@um.kielce.pl

Zdjęcia:
Urzędy Miast i Gmin tworzących Kielecki Obszar Funkcjonalny.